

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 424.

Anden Session.

109de Møde.

Onsdagen den 12te Marts.

(Forts.)

B. Christensen (forts.): Betænkningen oplyser et Exempel herpaa, og det er virkelig paa-faldende at see, hvorledes det næsten kun er recent locale Undtagelser, naar Smaacapitaler have været udlaaente; vi troe nu, at der kan og bør indvendes en heel Deel imod den Anskuelse, i det Hele taget fortrinnsviis, men fremfor Alt imod, igjennem Offre og en vis Risiko at søge Panter og Sikkerhed for saadanne store Udlaan, og vi troe tillige, at det var godt, at det blev discuteret og antydet, at det dog var tvivlsomt, om ikke offentlige Stiftelsers Midler endog med fortrinnsviis Omhyggelighed bør overlades netop til de mindre Bedrifter, som have langt mindre Banffelighed end de større ved at forskaffe sig Laan. Jeg skulde ikke have dvælet ved dette Punkt, da der, som allerede antydet, end ikke i fjerneste Maade kan ligge Noget deri, der kunde ramme den nuværende Administration, men jeg har dog troet ikke at burde forbigaae det, tildeels fordi Sagen i sig selv har Interesse og Vigtighed, deels ogsaa fordi netop hver Linte i den Svarsskrivelse, hvori den ærede Cultusminister oplyste os om Bevæggrundene til, at hans Ministerium havde laant en Tonde Guld eller noget Mere i Banken, for at gjøre en Godseier et stort Udlaan, gaaer ud paa, at det er rigtig og klogt, ja endogsaa fortjenstligt handlet, og jeg troer, at det er godt deels at henlede Opmærksomheden paa, at Mange finde det i sig selv betænkeligt og tvivlsomt, om en Bestyrelse af offentlige Stiftelsers Midler bør tillade sig at lade Stiftelsen gjøre Laan, for atter at kunne gjøre Udlaan, deels at faae vakt Opmærksomheden for, at vi dog virkelig

maa søge efterhaanden at komme tilbage fra den ældre, fremherskende Anskuelse om fortrinnsviis at begunstige de større Laantagere. Det har navnlig i vor Landbohistorie vist sig at gjøre ikke ringe Skade; det er bekendt nok, at f. Ex. Godserne Altenstrup og Egemark ikke bleve solgte til Fæsterne, som vilde kjøbe dem, men under Christiani den Ottendes Regering, som det i det Mindste angaves, af den Grund bleve solgte som samlet Gods, fordi man meente, at Staten ikke burde belemres med Smaacapitalers Forvaltning, med disse mindre Obligationer.

Hvad selve Fondsforvaltningen angaaer, skal jeg imidlertid ikke for Diebliffet yttre mig videre. — Hvad derimod Jordegodsset angaaer, da har det ikke kunnet Andet end gjøre, navnlig efter mine Anskuelser om Landbosforholdene og de offentlige Bestyrelses Forpligtelse med Hensyn til disse, et smerteligt Indtryk at see, i hvor overordentlig ringe Omfang Selveiendom eller Arveskæfte er blevet fremmet paa Sorø Akademies Gods i en lang Række af Aar, og i hvor høist paaafaldende Grad det kun var til Folk udenfor Bondestanden, at slike Afhændelser var skeet, hvor de fandtes. Jeg tilstaaer, at Forvaltningen, saavidt man har kunnet bedømme den efter Regnskaberne og den os meddelte Jordebog for 1841, forekommer mig at være ingenlunde saa tilfredsstillende, som det maaffee kunde være at vente, navnlig af en Bestyrelse, som i mange Retninger har været sig bevidst, at den ikke burde tabe Beboernes Velvære af Sigte; imidlertid vare vi af meget deelte Meninger om, hvorledes vi skulde virke nogen Forandring, nogen Forbedring eller nogen større Betryggelse for Fremtiden. Nogle af os, og deri blandt jeg selv, meente, at det ikke kunde være at forudsætte, at en særdeles Indsigt netop i det Slags Administration